View the original article

ВИБІР РЕДАКЦІЇ: СВІТ

Повсякденне життя в жіночій в'язниці Білорусі, поки Лукашенко розглядає амністію

Білоруська служба Радіо Свобода

11 листопада 2026, 21:11



Колишня білоруська політув'язнена Поліна Шарендо-Панасюк (колаж)

Щодня о 6-й ранку з гучномовця радянських часів лунає повідомлення, і в камері в’язниці № 4 у Гомелі, на південному сході Білорусі, вмикається світло, що раптово пробуджує 20–40 жінок, які сплять на двоярусних ліжках.

Це одна з двох жіночих в'язниць у країні, де незабаром може відбутися зменшення кількості ув'язнених у зв'язку із запланованим прийняттям закону про амністію, що передбачає особливу увагу до жінок.

Поки що невідомо, скільки ув'язнених отримають таку можливість. Наразі за гратами перебувають кілька тисяч жінок, у тому числі 111, яких правозахисна організація **«Вясна»**, що діє у вигнанні, визнає політичними в'язнями.

У Гомелі жінки, засуджені за політичними звинуваченнями, змушені спати на верхньому ліжку та носити жовті бирки, що вказують на їхній статус.

Двома такими жінками були правозахисниця **Анастасія Лойко** та громадська активістка **Поліна Шарендо-Панасюк**, які розповіли білоруській службі Радіо Свобода про повсякденне життя у в'язниці. Обидві відбували покарання в Гомелі, а Шарендо-Панасюк також перебувала у в'язниці «Заріччя», що розташована приблизно за 100 кілометрів на захід. Це колишній військовий об'єкт, де утримують рецидивісток – у кожній кімнаті перебуває від 70 до 100 жінок.

> За даними «Вясни», 91 жінку в Гомелі наразі визнано політв'язнями, а в «Заріччі» – лише одну.

Пошиття уніформи

Після пробудження ув'язнені повинні підготуватися. Лойко розповіла, що в одній секції 100 жінок ділили між собою сім умивальників і чотири туалети.

«За 20 хвилин 100 людей повинні застелити свої ліжка у форму спеціального "конверта", одягнутися, віднести піжами до роздягальні, сходити до туалету, почистити зуби та розчесати волосся», – сказала вона.

О 6:15-6:20 ранку жінки шикуються в чергу на сніданок, що складається з каші, білого хліба та чаю. Тим, хто приходить останніми, дають приблизно 10 хвилин на їжу. Робота починається о 8-й ранку, але перед цим жінки мусять вишикуватися у дворі для огляду. Ті, хто має жовті бирки, стають у перші ряди.



Правозахисниця Анастасія Лойко

У Гомелі це дає їм можливість на мить побачити зовнішній світ, оскільки над кількома рядами тюремних огорож видніються житлові будинки.

«Ми бачимо вікна цих будинків. У Новий рік, у свято, люди прикрашають їх безліччю гірлянд, сердечок і зірочок. Ми бачимо щось таке прекрасне», – сказала Лойко.

Потім перед входом на завод проводяться вибіркові перевірки.

«Коли ти розстібаєш куртку, вони перевіряють твої кишені й повністю обмацують тебе», – сказала Лойко.

Більшість жінок працюють на швейній фабриці. Жінки розкроюють, шиють і прасують уніформу. Робота в розкрійному цеху – одна з найбільш високооплачуваних: тут заробляють понад 100 рублів на місяць (приблизно 30 доларів). Для жінок, яким заборонено переказувати гроші з дому, наприклад тих, хто потрапив до офіційного «списку терористів», це справжнє полегшення.

Близько 15:00 перша зміна залишає цехи, а на зміну приходить друга. Обід – опівдні, він триває приблизно годину.

У «Заріччі» робота схожа, але тут жінки шиють форму для російської армії та білоруських силових структур. Шарендо-Панасюк розповіла, що, за її

спостереженнями, інші ув'язнені в «Заріччі» ставилися до політичних в'язнів краще: попереджали їх про донощиків і намагалися не провокувати їх.

«З психологічної точки зору там було легше», – сказала вона.



Поліна Шарендо-Панасюк у Варшаві, Польща, вересень 2025 року

Шарендо-Панасюк згадала, що в «Заріччі» ув'язнених тричі годували холодним м'ясом. На запитання, чи це тричі на тиждень чи на місяць, вона відповіла: «Тричі на рік». Іноді жінки перебирали зіпсовані цибулю, моркву, буряк і капусту, шукаючи вітаміни, яких не було у тюремному раціоні.

«Вони просто брали цей буряк чи моркву – усе ж просто з землі. Обтирали її об плиту, яку майже ніколи не мили, щось зскрібали. А потім їли ці брудні овочі. Цибулю теж чистять і їдять», – сказала вона.

Після роботи ув'язнені мають трохи вільного часу, щоб почитати або написати листи. У Гомелі обов'язковим є перегляд «освітніх передач» на державному телебаченні. О 16:00 відбувається друга за день перевірка, а о 20:00 – третя, виключно для тих, хто має жовті бирки.

Також тут є бібліотека, спортзал, церква та клуб, де проводяться заходи та концерти. Але часто політичним в'язням доступ до них закритий.



Жіноча в'язниця, Гомель, Білорусь, без дати

У неділю жінкам дозволяють приймати душ. Кожній виділяється 15 хвилин.

«День, коли ми йдемо в душ, автоматично стає трохи приємнішим», – сказала Лойко. Серед інших приємних моментів – щотижневий день покупок та дзвінки родичам тричі на місяць. Тричі на рік дозволяються тривалі зустрічі з близькими (від одного до трьох днів).

Покарання

Однак будь-яка з цих привілеїв може бути скасована у разі порушення правил. Тих, хто, як вважається, порушує тюремні правила, також можуть відправити до камери покарання – холодної бетонної кімнати.

До порушень можуть належати такі дрібні вчинки, як обійми, позичання туалетного паперу, залишення верхньої ґудзики сукні розстебнутою або розмова під час перевірки.

Лойко зазначила, що ще однією проблемою є об'єктивізація та зловживання щодо жінок з боку чоловіків-охоронців. Іноді чоловіки спостерігали за ув'язненими через камери відеоспостереження.

«Коли ми поверталися ввечері, жінки переодягалися. Один із співробітників не тільки спостерігав (через монітор), а й робив зауваження, якщо у когось на білизні

були дірки... Деякі співробітники-чоловіки заходили (під приводом) перевірки умивальників або навіть туалетів», – сказала вона.



Жіноча в'язниця, Гомель, Білорусь, без дати

Лойко додала, що один з офіцерів неодноразово заявляв, що обов'язкові нагрудні бірки в'язнів начебто криво почеплені, і зривав їх з уніформи.

Шарендо-Панасюк розповіла про важкі умови праці в «Заріччі», зокрема про те, що їх прив'язували до воза, наче коней, і змушували тягнути важкі вантажі. Вона зазначила, що на політичних в'язнів чинився додатковий тиск через те, що їх утримували в блоках разом із психічно хворими ув'язненими, які могли проявляти агресію.

О 21:30 ув'язнені можуть лягати спати. О 22:00 працівники другої зміни повертаються до своїх камер. Шарендо-Панасюк розповіла про шалену гонитву за тим, щоб першою повернутися, зайняти умивальник і встигнути випити чаю.

«Це виглядає трохи комічно, але за цією комедією ховається велика людська трагедія», – сказала вона.

Коли всі лягають спати, тут немає ані повної темряви, ані відчуття спокою: тюремні наглядачі всю ніч ходять по камерах, світячи ліхтариками.



ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

«Останки під ковшами». Комплекс КДБ будують на місці католицького кладовища у Мінську



ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

IIHF не допустила Білорусь до чемпіонатів світу, щодо Росії «розглядає варіанти»



ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

Лукашенко припустив, що війна РФ проти України невдовзі закінчиться, оскільки «всі втомилися»

Білоруська служба Радіо Свобода

Білоруська служба Радіо Свобода (RFE/RL) є одним із провідних джерел новин та аналітики для білоруської аудиторії її рідною мовою. Вона виступає оплотом проти всеохопної російської пропаганди та протистоїть фактичній монополії уряду на внутрішні мовленнєві ЗМІ

Політика | Суспільство | Вибір редакції: світ

© Радіо Свобода, 2026 | Усі права застережено.